

راز موفقیت دانش آموزان برتر (Top Students) در چیست؟ آنها چه کارهایی را متفاوت انجام می دهند؟

پویان احمدی (مترجم)، عبدالله زارعی (ویراستار ادبی) | بنظر شما چه عاملی باعث می شود برخی از دانش آموزان از نظر تحصیلی بهتر از دیگران عمل کنند؟ نقش هوش پر رنگ تر است یا تلاش و پشتکار؟ هر کسی زمانی که موفقیت یک دانش آموز را می بینید دلایل متفاوتی می آورد از جمله: ((این دانش آموز موفق است چرا که هوش بیشتری نسبت به بقیه دارد!))، ((من که فکر میکنم دانش آموزان برتر به دلیل تلاش بیشتر نتایج بهتری میگیرند))، ((رتبه برتر کنکور؟ معلوم است اگر من هم مدرسه ی او را می داشتم می توانستم چنین رتبه ای را بیاروم!)) و... لیست دلایل می تواند به اندازه یک کتاب ادامه پیدا کند. هر چند همه ی این دلایل سر جای خودش می تواند موثر باشد، اما همواره تناقضاتی را در این مبحث میبینیم به طور مثال دانش آموزانی را میبینیم که با ساعت های مطالعه ی پایین نمرات به مراتب بالاتری نسبت بقیه کسب می کنند، پس آیا در اینجا نقش سخت کوشی زیر سوال رفته است؟ یا حتی دانش آموزانی را می بینیم که از روستاها و مناطق کم برخوردار تبدیل به رتبه های برتر کنکور می شوند. یا افرادی را می بینیم که منابع آموزشی کاملا یکسانی استفاده کرده اند اما نتایج کاملا متفاوت رقم خورده است. پس به راستی چه رازی پشت پرده موفقیت دانش آموزان برتر قرار دارد؟ ما دهه های اخیر را صرف تحقیق و بررسی ویژگی دانش آموزان برتر کرده ایم. این تحقیق در ۵ قاره بزرگ دنیا و در بیش از ۴۰ کشور بزرگ دنیا انجام شده است. با ما همراه باشید تا ببینیم به راستی این دانش آموزان از چه روش هایی استفاده کرده اند که توانسته اند چنین نتایج متفاوتی را رقم بزنند؟

نقش ما چه بوده است؟

همان طور که گفتیم همیشه پس از تمایز و موفقیت دانش آموزان برتر، وقتی دلیل موفقیت این دانش آموزان را می پرسیم هر کسی دلایل و توجیحات خودش را ارائه میکند، اما با توجه به لیست بلند و بالای دلایل و همچنین مشاهده تناقضات بسیاری در این امر، شناخت دلایل واقعی و اصلی سخت می شود. همچنین اگر هم بتوانیم فاکتورهای اصلی را تشخیص دهیم، تشخیص این که

کدام فاکتور ها نقش پر رنگی تری داشته اند و عامل مهم تری در موفقیت این دانش آموزان بوده اند باز هم سخت تر می شود. کاری که ما کرده ایم کار کردن روی واقعیت و شبه واقعیت است این که چه چیزی درست است و چه چیزی نادرست، شناخت عوامل تمایز و پیشرفت دانش آموزان برتر و فهم این که کدام عامل نقش مهم تری نسبت به بقیه دارد. چیزی که ما در تمام این مدت یاد گرفته ایم به صورت ساده شامل این سه مورد اصلی می شود. نکته اول این که دانش آموزان برتر

نکته اول: نیازی نیست که نگران IQ یا بهره ی هوشی خودتان باشید.

بنا بر تجربیات اولین سوالی که هر دانش آموزی موقع درس خواندن از خودش می پرسد این سوال است که آیا من به اندازه کافی باهوش هستم؟ آیا من درس ها را به اندازه کافی سریع یاد می گیرم و توانایی هوشی لازم را دارم؟ هر چند امروزه بسیاری از کارشناسان و معلمان سعی می کنند نقش تلاش و پشتکار را مهم تر جلوه بدهند اما به طور طبیعی بین ۵۰ تا ۹۰ درصد دانش آموزان مهم ترین عامل در کسب نمره هایشان را بهره ی هوشی (IQ) خود می دانند. خبر خوب این است که این دانش آموزان که جامع بزرگی را هم تشکیل می دهند در نقش بهره هوشی در کسب نمره هایشان بیش از حد اغراق کرده اند. در حقیقت ما در تحقیقاتمان کشف کردیم که بهره ی هوشی مهم ترین و اولین عاملی نیست که شما می توانید برای پیشبینی وضعیت تحصیلی یک فرد از آن استفاده کنید. در واقع ما ۱۳ عامل مهم تر را برای پیشبینی وضعیت تحصیلی افراد پیدا کرده ایم که هر کدام به تنهایی بسیار مهم تر از بهره ی هوشی هستند. یکی از این موارد که ما کشف کرده ایم تمرین آزمون دادن (شامل حل آزمون در خانه، تعداد تست زده شده، تعداد تمرین حل شده، شبیه سازی محیط آزمون در خانه و...) است. در حقیقت ما فهمیدیم که دانش آموزان برتر تمرین آزمون دادن بیشتری نسبت به بقیه دارند، به این معنا که این دانش آموزان تست و تمرین بیشتری حل کرده اند. به دنبال همین موضوع ما این نکته را کشف کردیم که شما می توانید به طور فوق العاده ای وضعیت تحصیلی یک دانش آموز را به وسیله شمار تمرین هایی که برای یک آزمون انجام می دهد پیش بینی کنید. همین طور شما به راحتی می توانید با توجه به تعداد تمرینی که دانش آموزان به طور مستمر و در طول سال تحصیلی انجام می دهند آن ها را از یک تا آخر رتبه بندی کنید و از رتبه بندی خودتان هم مطمئن باشید. همچنین خبر فوق العاده در مورد تمرین آزمون دادن این است که اصلا نیاز ندارد تا شما یک فرد نابغه، باهوش و با استعداد باشید. همان

لزوما نمره بیش تری کسب نمی کنند فقط به این دلیل که IQ بیشتری داشته اند یا از بقیه باهوش تر بوده اند. نکته دوم مشخص می کند که تعدادی مهارت مهم و پایه ای وجود دارد که توضیح می دهد چرا دانش آموزان برتر نتایج کاملا درخشان تری نسبت به بقیه کسب می کنند. به بیان دیگر یک سری تکنیک ها و مهارت ها وجود دارد که دانش آموزان برتر از آن ها استفاده می کنند در حالی که بقیه دانش آموزان از آنها غافل هستند. همین تکنیک ها و مهارت ها است که توضیح می دهد چرا دانش آموزان برتر نتایج بسیار متفاوت تری از بقیه کسب می کنند. چیزی که در این امر جالب و قابل توجه است و ممکن است باعث حیرت شما بشود این نکته است که این تکنیک ها و مهارت ها در بین تمامی کشور ها یکسان بوده است و الگو های مشابهی را به ما نشان داده است؛ به این معنا که این مهارت ها بین دانش آموزان برتر سیدنی در استرالیا، لندن در انگلیس، نیویورک و دیگر کشور ها یکسان بوده است و همگی از الگو های یکسانی پیروی کرده اند و از تکنیک های مشابهی بهره گرفته اند. و اما سومین نکته که احتمالاً مهم ترین نکته این بحث است فهم این نکته است که این مهارت ها و تکنیک ها قابل یاد دادن و یاد گرفتن هستند، به این شیوه همه ی دانش آموزان می توانند نمرات خودشان را بهبود دهند و طعم پیشرفت و یادگیری را بچشند. چیزی که من در تمام این مدت یادگرفته ام این بوده است که هر دانش آموزی، برای این که همین الان نتایجش را تغییر دهد خیلی ساده، فقط به این سه نکته نیاز دارد توجه کند و بعد از آن می تواند خیلی سریع تغییرات را مشاهده کند.

به خوبی بهره بگیرید همیشه یک قدم جلو تر هستید. در حقیقت تحقیقاتی توسط دو پرفسور دانشگاه پنسیلوانیا انجام شده است که نشان می دهد، نظم شخصی در بسیاری از زمینه ها می تواند بهره ی هوشی را افزایش دهد. آنها به این نکته دست یافتند که در یک کلاس درس نظم شخصی به تنهایی می تواند تا دو برابر موثر تر از بهره ی هوشی عمل کند.

نکته دوم: فقط بر روی سخت کوشی تمرکز نکنید.

نکته تاکیدی در این تیترا کلمه (فقط) است. وقتی این جمله را به بچه ها می گوئیم بسیاری از آن ها چشم هایشان گرد می شود و لبخند زیبایی روی لب آن ها نقش می بندد چرا که آن ها فکر می کنند که منظور ما این است که دیگر نیازی به سختکوشی و پشتکار نیست. اما پیام این تیترا به هیچ عنوان چنین چیزی نیست، در حقیقت شما نباید فقط روی سختکوشی و تلاش بیشتر خودتان تکیه کنید، ما در تحقیقاتمان به این نکته رسیدیم که سختکوشی و پشتکار برای موفقیت امری ضروری است و یکی از پیشنیاز های رسیدن به موفقیت است اما این صفت به تنهایی به معنی موفقیت نیست و لزوما خروجی که از آن می گیرید نمره و رتبه ی خوب نیست و من به شما توضیح خواهم داد که منظورم چیست. در حقیقت ما در تحقیقاتمان به دانش آموزانی برخوردیم که عملکرد خوبی داشتند اما ساعت مطالعه ی پایینی داشتند. پس چه اتفاقی افتاده است؟ حقیقت این است که اگر شما می خواهید جزو رتبه های برتر باشید و نمره ی خوبی کسب کنید باید سختکوش باشید و ساعت مطالعه ی بالایی داشته باشید، اما

طور که هیچ پیش نیاز دیگری را هم لازم ندارد و کاملاً تحت کنترل شماست. مانند همین عامل، ۱۲ عامل دیگر هم که از بهره ی هوشی مهم تر هستند نیاز به هیچ پیش نیازی ندارند و تحت کنترل شما هستند. سوال بعدی اگر یک دانش آموز بخواهد در طول سال تحصیلی موفق عمل کند چه پیش نیاز هایی لازم دارد؟ چه کار هایی را باید انجام دهد؟ اولین چیزی که او به آن نیاز دارد این است که «خود انگیزه» باشد، یعنی خود دانش آموز بتواند به خودش انگیزه بدهد و منبع این انگیزه باید درونی باشد و به عوامل خارجی مثل دوستان، پدر، مادر و... وابسته نباشد. به این دلیل که دانش آموز نیاز دارد در طول سال تحصیلی یک جا بنشیند و پیوسته در حال مطالعه باشد. مورد دوم این که دانش آموز نیاز دارد که دارای «نظم شخصی» باشد و به طور کلی متعهد و به هدف خودش پایبند باشد. به این دلیل است که او باید عوامل مزاحم مثل تلگرام، ایستاگرام و... را کنار بگذارد. البته نظم شخصی فقط به همین موارد وابسته نیست در حقیقت هر چیزی که در حین مطالعه حواس دانش آموز را پرت می کند به طور مثال دیر از خواب بیدار شدن، محیط پر سر و صدا در هنگام مطالعه، محیط به هم ریخته و بی نظم و... همگی شامل نظم شخصی می شوند. مورد سومی که می خواهیم به آن اشاره کنیم «تاب آوری» نامیده می شود. تاب آوری به این معنا است که فرد باید در برابر شرایط سخت از خودش انعطاف نشان دهد و به راحتی دست از کار کردن نکشد. دلیل این امر این است که در طول سال تحصیلی برای هر دانش آموزی پیش می آید که نمره هایش افت کند و دیگر مانند قبل عمل نکند به همین دلیل است که دانش آموز باید ویژگی تاب آوری را در خودش تقویت کند تا بتواند در چنین موقعیت هایی گلیم خودش را از آب بیرون بکشد.

«رنج و مصیبت، از هر تعلیم دیگری قدرتمند تر بوده؛ من خم شده ام و شکسته ام. اما امید دارم که به سوی بهتر شدن باشم.»
«چارلز دیکنز / آرزو های بزرگ»

این سه مورد را به خوبی به یاد داشته باشیم هیچ اهمیتی ندارد دارای چه سطحی از بهره ی هوشی هستید. اگر بتوانید از این سه مورد

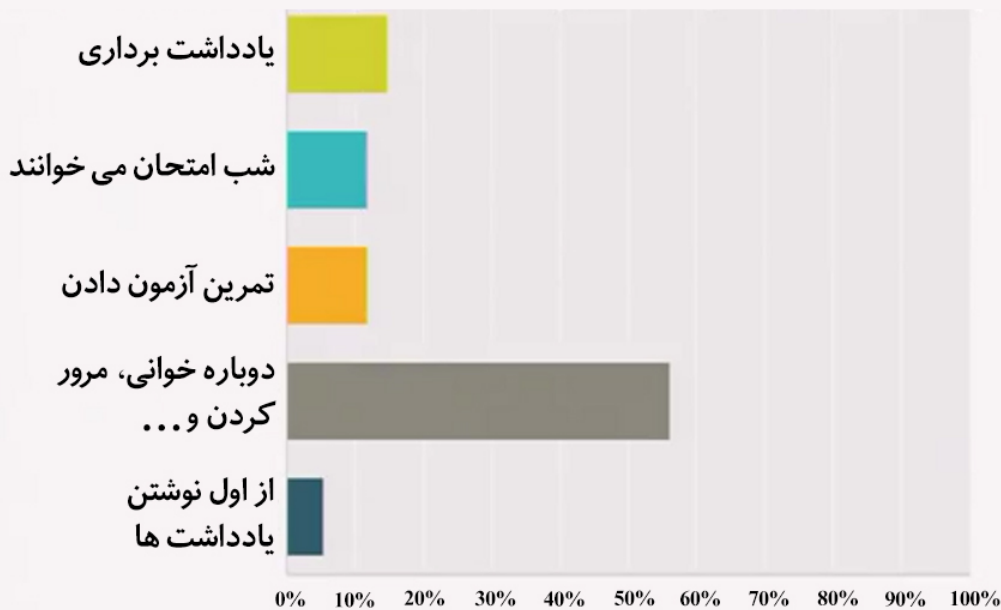
در حقیقت مشکل این دانش آموزان همین است، آنها هنوز مهارت های مطالعاتی مناسب را کسب نکرده اند و شروع می کنند به استفاده ی مکرر از مهارت های نامناسب و غیر موثر خود و در نتیجه انتظار نتایج متفاوتی را هم دارند. مشکل اینجاست که آنها درسشان را میخوانند پس از آن امتحان می دهند اما نتیجه ای که می گیرند کاملا مشابه امتحان قبلی است و به این شکل یک چرخه مخرب را می سازند و مدام آن را تکرار می کنند. پس از آن آنها جملاتی مانند این به خودشان می گویند: ((بین، من هر کاری که لازم بود کردم. من تلاشم را دو برابر کردم و دو برابر از قبل درس خواندم. موضوع خیلی ساده است من استعداد و توانایی لازم را ندارم پس فکر می کنم بهتر است تسلیم شوم و دیگر مطالعه را رها کنم)).

نکته این درس این است که ما نمی خواهیم فقط سختکوش باشیم در حقیقت می خواهیم در انجام دادن تکنیک ها و کار های درست استمرار و سختکوشی داشته باشیم. بله حق با شماست سوال واضح ای که هم اکنون پیش می آید این است که تکنیک ها و کار های درست و موثر چه چیز هایی هستند؟ با ما در نکته سوم همراه باشید.

مشکل اینجاست که ما دانش آموزانی را همه ساله می بینیم که دارای ساعت مطالعه ای هم سطح و یا حتی بیشتر از دانش آموزان برتر می باشند، اما نتیجه ای که آنها می گیرند جزء ضعیف ترین نتیجه های کلاس است و به هیچ عنوان از سطح تلاش خود و نمره ای که کسب کرده اند راضی نیستند. در واقع یکی از بزرگ ترین دلایل نتایج ضعیف دانش آموزان همین موضوع ساده است، که آنها فقط بر روی سختکوشی خود متمرکز می شوند. در نتیجه ما همه ساله دانش آموزانی را می بینیم که چیز هایی مانند این جملات به خودشان می گویند: ((امسال دیگر سال متفاوتی خواهد بود.))، ((امسال دیگر من عملکرد بهتری خواهم داشت و همه چیز را عوض می کنم.))، ((امسال دیگر تکالیف خودم را به موقع انجام می دهم و تلاش بیشتری برای امتحانات خواهم کرد.)) اما مشکل اصلی اینجاست که که زمانی که آنها فعالیت مطالعاتی خودشان را شروع می کنند، دوباره به عقب بر می گردند و همان کار های گذشته را مانند یک چرخه تکرار می کنند. تنها تفاوت در این است که آنها اشتباهات گذشته ی خود را بیشتر و بیشتر تکرار می کنند. جمله ی زیبایی وجود دارد که می گوید:

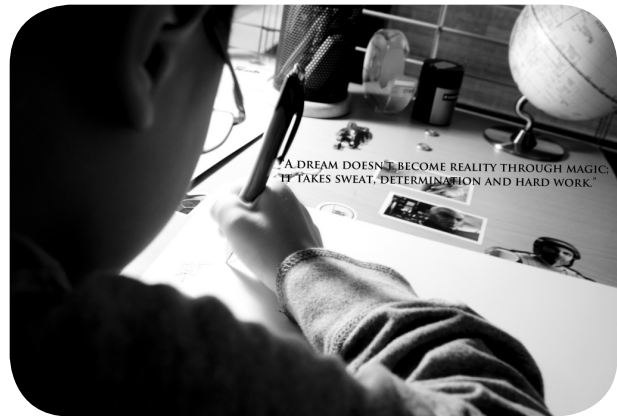
((اگر آنچه را همیشه می کنید انجام دهید، آن چه که همیشه به دست می آورید خواهید یافت.))
(آنتونی رابینز / نویسنده، سخنران و مربی انگیزشی))

دانش آموزان سال یازدهم: هفته قبل از آزمون در حال انجام چه کاری هستند؟

مُردار ۱، همان طور که می بینید حدود ۷۶ درصد دانش آموزان، در حال انجام فعالیت های متکی به حافظه هستند.

دسته از دانش آموزان که حدود ۵۶ درصد را تشکیل می دهند، افرادی که به طور متناوب درسنامه ها را دوباره خوانی می کنند و مدام از اول با یک وسواس پایان ناپذیر مرور می کنند. در نتیجه ۷۶ درصد از دانش آموزان همان طور که گفتیم مدام در حال دوباره خوانی یا دوباره نوشتن معلومات خود هستند، به نظر شما چرا این اتفاق می افتد؟ اگر شما هم به احساساتان قبل از آزمون توجه کنید متوجه می شوید بزرگ ترین ترس یک دانش آموز قبل از آزمون دادن این است که: ((نکنند یک وقت چیزی را فراموش کنم.))، ((نکنند یک تاریخ، فرمول یا یک مسئله را فراموش کنم.)). به همین صورت این دانش آموزان تمام وقتشان را روی معلومات و اطلاعاتی می گذارند که حافظه ی آنها را به چالش می کشد، به همین دلیل است که آن ها مدام با این ترس درسنامه ها را دوباره خوانی می کنند که مبادا بخشی از معلومات امتحان را فراموش کنند. در نقطه مقابل می رسیم به دانش آموزان برتر که در کوچک ترین دسته نمودار ما هستند، یعنی افرادی که تمرین آزمون دادن را انجام می دهند؛ گروهی کوچک که فقط شامل ۱۱ درصد از دانش آموزان می شود. چرا دانش آموزان برتر تمرین آزمون دادن را انجام می دهند و مدام سعی می کنند تمرین و تست بیشتری حل کنند و شرایط آزمون را برای خودشان در خانه شبیه سازی کنند؟ به دلیل این که این گروه از دانش آموزان متوجه نکته ای شده اند که بخش بزرگی از دانش آموزان از آن غافل هستند. آنها متوجه این موضوع شده اند که آزمون، امتحانی برای شناخت قدرت حافظه آن ها و یا امتحانی برای این که آنها چه قدر از اطلاعات را می توانند به یاد بیاورند نیست. در حقیقت هدف آزمون این است که شما از آن چه خوانده اید چگونه استفاده می کنید. در نتیجه دانش آموزان برتر همیشه یک قدم از بقیه دانش آموزان جلوتر هستند، درست زمانی که بقیه دانش آموزان فقط می توانند معلومات را از حافظه خود بیرون بکشند و فقط آنها را به یاد بیاورند، دانش آموزان برتر نه تنها می توانند اطلاعات را به یاد بیاورند بلکه می توانند آنها را تجزیه و تحلیل کنند. آنها می توانند اطلاعات را گسترش دهند و از آنها برای

نکته سوم: دانش آموزان برتر را الگوی خودتان قرار دهید.

ما در تحقیقاتمان به ۱۳ عامل، تکنیک و عادت دست پیدا کردیم که باعث می شود دانش آموزان برتر از متوسط ها و ضعیف ها جدا شوند و عملکرد کاملاً متفاوتی از خودشان نشان دهند. در بالا به برخی از این تکنیک ها اشاره کردیم، اما در اینجا می خواهیم به دو تا از مهم ترین این تکنیک ها اشاره کنیم که به احتمال خیلی زیاد بزرگ ترین تفاوت دانش آموزات برتر با بقیه است.

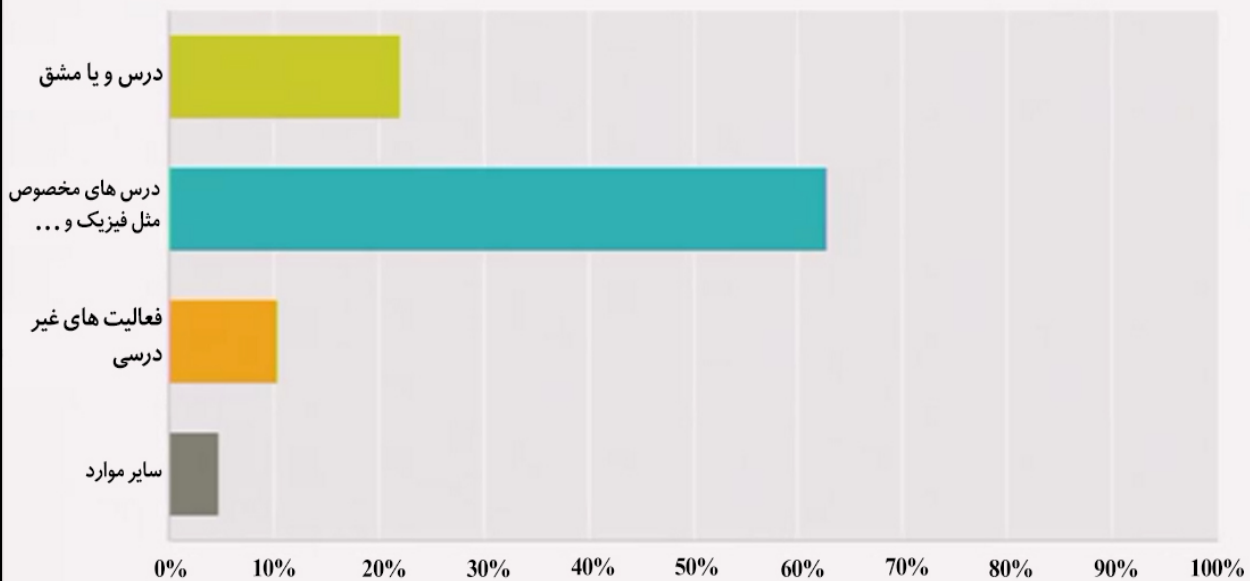
اولین تکنیک: تمرین آزمون دادن، قبلاً در مورد این این عامل توضیحاتی ارائه کردیم اما الان می خواهیم این موضوع را بیشتر بررسی کنیم. همانطور که قبلاً گفتیم تمرین آزمون (شامل حل آزمون در خانه، تعداد تست زده شده، تعداد تمرین حل شده، شبیه سازی محیط آزمون در خانه و...) مهم ترین عاملی است که می توانید به وسیله ی آن عملکرد یک دانش آموز را پیشبینی کنید، بگذارید برای این که این مورد را بهتر بفهمیم به نمودار پایین صفحه نگاهی بندازیم و ببینیم که دانش آموزان هفته ی قبل از آزمون در حال انجام چه کاری هستند. ابتدا بهتر است کمی نمودار را تحلیل کنیم. بگذارید ببینیم در هفته ی قبل از آزمون بیشتر دانش آموزان در حال انجام چه کاری هستند، همانطور که میبینید حدود ۱۵ درصد از دانش آموزان در حال یادداشت برداری هستند تا بتوانند قبل از آزمون یادداشت های خودشان را تمام کنند، ۵ درصد دیگر از دانش آموزان در حال اول نوشتن یادداشت های خود هستند، این گروه از افراد کسانی هستند که با مدام نوشتن معلومات خود می خواهند درس ها را یاد بگیرند. می رسیم به بزرگ ترین

نویسند درس یا مشق، چیزی حدود ۶۳ درصد دیگر در برنامه‌ی خود درس‌های مخصوص را قرار می‌دهند به طور مثال امروز عصر زبان انگلیسی، همانطور که می‌بینید حدود ۸۵ درصد از افراد اولین چیزی که در برنامه‌ی خود قرار می‌دهند فعالیت درسی است، این دسته از افراد دارای بیشترین احتمال برای عدم پایبندی و دور انداختن برنامه‌ی خود هستند. دلیل این امر این است که این افراد در برنامه‌ی خود هیچ انعطافی ندارند و خود را شبیه یک ربات فرض کرده‌اند. این افراد به هیچ عنوان به فعالیت‌های مورد علاقه خود رسیدگی نمی‌کنند، وقتی برای تفریح و یا حرف زدن با دوستانشان در نظر نمی‌گیرند و در نتیجه از نظر احساسی در تعادل نیستند. بعد از آن می‌رسیم به دانش آموزان برتر که بار دیگر کوچک ترین گروه نمودار ما هستند؛ یعنی کسانی که فعالیت‌های غیر درسی را ابتدا در برنامه خود قرار می‌دهند. شیوه برنامه ریزی دانش آموزان برتر با عادی چندان تفاوتی با همدیگر ندارد؛ هر دو گروه یک کاغذ ستون بندی شده در اختیار دارند که از شنبه تا جمعه را در بر می‌گیرد. تفاوت اینجاست که دانش آموزان برتر در برنامه خود ابتدا فعالیت‌های غیر درسی شامل: ورزش، تفریح، حرف زدن با دوستان و... را قرار می‌دهند. پس از آن جاهایی را که

حل مسئله استفاده کنند. در حقیقت دانش آموزان برتر این توانایی را دارند تا از اطلاعات خودشان به صورت کاربردی استفاده کنند. چند بار شده است که به طور مثال در درس فیزیک با این که تمام اطلاعات و فرمول‌های مسئله را حفظ می‌بودید اما توانایی پاسخ به سوالات را نداشته اید؟ درک پاسخ به این سوال و تفکر عمیق، تمام آن چیزی است که می‌خواهیم به شما بگوییم.

دومین تکنیک: نظم شخصی، شیوه برنامه ریزی، یکی از مواردی که شامل نظم شخصی می‌شود، درست کردن یک جدول برنامه ریزی و برنامه ریزی کردن برای آینده است. اکثر دانش آموزان وقتی برنامه ریزی می‌کنند هنوز به یک هفته نرسیده برنامه‌ی خودشان را دور می‌ریزند و به هیچ عنوان نمی‌توانند آن را اجرا کنند. باید بگوییم تنها گروه کوچکی از دانش آموزان که حدوداً شامل ۱۵ درصد دانش آموزان می‌شود می‌توانند به برنامه ریزی درسی خود بیش از یک ماه و حتی تا ۱ سال پایبند باشند. دانش آموزان برتر دقیقاً در این دسته قرار می‌گیرند. برای این که دلیل این مسئله را بفهمیم که دانش آموزان برتر چه کاری را متفاوت انجام می‌دهند، بگذارید به نمودار پایین صفحه نگاهی بیندازیم. همانطور که می‌بینید حدود ۲۲ درصد دانش آموزان در برنامه خود فقط می

دانش آموزان سال یازدهم: چه چیزی را ابتدا در برنامه‌ی درسی خود قرار می‌دهند؟

نمودار ۲، همان طور که می‌بینید حدود ۸۶ درصد از دانش آموزان اولین چیزی که در برنامه خود قرار می‌دهند فعالیت درسی است.

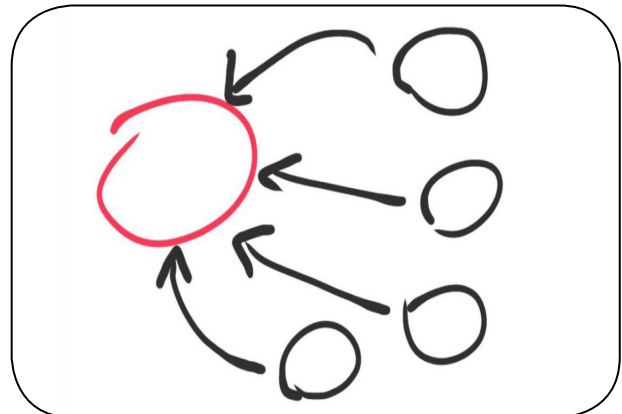
نکنید؛ بلکه از آن برای انجام کاری های درست استفاده کنید. **نکته سوم:** دانش آموزان برتر را الگوی خودتان قرار دهید. دلیل آن این است که اگر فرآیند موفقیت را مانند افراد موفق طی کنید شما هم همان نتیجه ای را می گیرید که آنها گرفته اند فقط کفایت تا الگوهای آن ها را شناسایی کنید و شما هم به آنها عمل کنید.

خالی مانده است با فعالیت های درسی پر می کنند. در نتیجه این موضوع، آنها همیشه در تعادل هستند و از نظر روحی افرادی شاد هستند. به دلیل اینکه آنها از نظر روحی شاد و در حال تعادل هستند در نتیجه به برنامه ی خود پایبند می مانند و عملکرد بهتری از خود در آزمون ها نشان می دهند. برخلاف تصور عموم که فکر می کنند موفقیت کلید رسیدن به شادی است، تحقیقات نشان داده است که در حقیقت این شادی است که کلید رسیدن به موفقیت است و این افراد شاد هستند که موفق می شوند. دانش آموزان عادی بدون سنجیدن توانایی و شناخت دقیق از خود کل روز خود را از همان روز اول برنامه ریزی با برنامه ی مطالعاتی سنگین و بدون انعطافی پر می کنند، برنامه ای که برای یک ربات نوشته شده است و نه یک انسان که باید از نظر روحی در تعادل باشد؛ در نتیجه آنها وقتی متوجه می شوند که هیچ تفریحی ندارند و به علایق خود نمی رسند، برنامه مطالعاتی خود را دور می اندازند و باز هم اشتباهات گذشته را تکرار می کنند.

((دیوانگی این است که هر روز یک کار را به طور مداوم تکرار

کنید و انتظار نتایج متفاوتی داشته باشید.))

((منسوب به آلبرت اینشتین / فیزیک دان نظری))

جمع بندی

تمام آنچه را که گفتیم به طور خلاصه بار دیگر بیان می کنیم این ها تمام آن چیزی است که شما برای موفقیت نیاز دارید. **نکته اول:** در نقش بهره ی هوشی در موفقیت اغراق نکنید، همان طور که گفتیم به هیچ عنوان نگران آن نباشید، چرا که از کنترل شما خارج است. **نکته دوم:** فقط بر روی صفت سختکوشی تکیه

